

Проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за гражданското въздухоплаване

[линк към консултацията](#)

Информация

Откриване / Приключване: 02.11.2023 г. - 04.12.2023 г. Неактивна

Номер на консултация: #8355-K

Област на политика: Архив - Транспорт

Тип консултация: Закон

Вносител: Министерство на транспорта и съобщенията

Тип носител: Национално

Проектът на Закон за изменение и допълнение на Закона за гражданското въздухоплаване (ЗГВ) включва най-общо четири групи промени:

- I. промени в областта на авиационната безопасност;
- II. промени в областта на авиационната сигурност;
- III. промени в областта на административните такси за административни услуги;
- IV. промени в административнонаказателните разпоредби.

I. С първата група предложения се цели съобразяване на законовите текстове с настъпили промени в правото на Европейския съюз в областта на авиационната безопасност, като се предлагат и нови разпоредби, свързани с прилагането на текстовете.

II. С втората група предложения се цели съобразяване на законовите текстове с настъпили промени в европейското законодателство в областта на авиационната сигурност, като се предлагат и нови разпоредби, свързани с прилагането на текстовете.

III. В третата група се съдържат изменения и допълнения в частта относно административните такси за извършване на административни услуги.

IV. В четвъртата група се съдържат предложения за промени в административнонаказателните разпоредби.

Лице за контакти: Милена Иванова Главен юрисконсулт Главна дирекция „Гражданска въздухоплавателна администрация“ Министерство на транспорта и съобщенията Тел.: 02/937 10 75 E-mail: MIvanova@caa.bg

Отговорна институция

Отговорна институция

Министерство на транспорта и съобщенията

Адрес: София, София , ул. Дякон Игнатий № 9

Електронна поща: mail@mtc.government.bg

Документи

Пакет основни документи:

[Проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за гражданското въздухоплаване - вер. 1.0 | 02.11.2023](#)

[Мотиви към Проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за гражданското въздухоплаване - вер. 1.0 | 02.11.2023](#)

[Доклад до МС към Проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за гражданското въздухоплаване - вер. 1.0 | 02.11.2023](#)

[Доклад за цялостна предварителна оценка на въздействието към Проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за гражданското въздухоплаване - вер. 1.0 | 02.11.2023](#)

[Първо становище на администрацията на МС към Проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за гражданското въздухоплаване - вер. 1.0 | 02.11.2023](#)

[Второ становище на администрацията на МС към Проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за гражданското въздухоплаване - вер. 1.0 | 02.11.2023](#)

[Справка за отразяване на становищата към Проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за гражданското въздухоплаване - вер. 1.0 | 02.11.2023](#)

[ДИРЕКТИВА 2009/12/ЕО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 11 март 2009 година относно летищните такси - вер. 1.0 | 02.11.2023](#)

[РЕГЛАМЕНТ \(ЕС\) № 376/2014 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА - вер. 1.0 | 02.11.2023](#)

[РЕГЛАМЕНТ \(ЕО\) № 549/2004 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА - вер. 1.0 | 02.11.2023](#)

[РЕГЛАМЕНТ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ \(ЕС\) 2019/1583 НА КОМИСИЯТА - вер. 1.0 | 02.11.2023](#)

[РЕГЛАМЕНТ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ \(ЕС\) 2021/116 НА КОМИСИЯТА - вер. 1.0 | 02.11.2023](#)

[Резюме на цялостната предварителна оценка на въздействието към Проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за гражданското въздухоплаване - вер. 1.0 | 02.11.2023](#)

[Справка за отразяване на предложенията и становищата - вер. 1.0 | 12.02.2024](#)

Консултационен документ:

Справка становища:

Коментари

[Коментари \(pdf\)](#)

[Коментари \(csv\)](#)

Автор: Петър Лавринов (04.12.2023 22:57)

Валидиране на ИКАО лицензи съгласно регламент 1178 чл.34 от ЗГВ

Да бъде изменен член 34 от ЗГВ както следва :

С разрешение на министъра на транспорта и съобщенията се допускат до работа в гражданското въздухоплаване и пилоти, които притежават свидетелство за летателна правоспособност, издадено от трета държава съгласно изискванията на приложение 1 към Конвенцията по международно гражданско въздухоплаване за срок не по-дълъг от една година. Министърът на транспорта и съобщенията може да удължи този срок еднократно и единствено за най-много една година ако през срока на валидност пилотът е подал заявление за свидетелство за летателна правоспособност съгласно приложение I част FCL към регламент 1178/2011.

ЗГВ да бъде приведено в съответствие с Европейските регулации, а също така да се помогне на операторите при така или иначе очертаващия се недостиг на пилоти в световен мащаб.

Автор: Петър Лавринов (04.12.2023 22:37)

Оптимизиране на процеса за издаване на идентификационни карти

С цел оптимизиране на процеса по издаване на постоянни пропуски и идентификационни карти, предлагаме тези дейности да бъдат прехвърлени съответно към летищните оператори (издаване на пропуски) и авиационните оператори (издаване на идентификационни карти), каквато е практиката в почти всички европейски държави. По този начин процедурата по приемане на документи, съгласуване с компетентните органи и процеса по издаване на пропуски и ID карти ще съкрати значително, тъй като и в момента основната тежест за проверка за надеждност/съответствие е в ДАНС, а ГД ГВА се явява междинно звено за препращане на документи и техническо издаване на пластиките. Така ще се освободи и ресурс в ГД ГВА за осъществяване на присъщата дейност за надзор и контрол.

Автор: Христо Станев (04.12.2023 16:41)

Част 10 - Предложения по проекта на ЗИДЗГВ

1. Освен направените допълнителни предложения за промяна в ЗГВ, ЗОВС на РБ и Закон за военната полиция е уместно да се прецизира текста на § 24 на публикувания в сайта за публични консултации проект за изменение и допълнение на ЗГВ. В текста на § 24 или в допълнителен § следва да се добавят и всички останали закони, в които фигурира старото наименование на Министерство на информационните технологии и съобщенията, съответно и за министъра на информационните технологии и съобщенията.
2. Подкрепям предложеното разделение на отговорности между Министерски съвет и органа на стратегическо ниво, както е предложено в проекта за изменение на чл. 2, ал. 2 и 3 (§ 1 от проекта). Но по отношение на предложеното допълнение на ЗГВ, в предложената нова ал. 3 не фигурира името на органа на стратегическо ниво. По този начин Съвета за управление на въздушното пространство мълчаливо се предлага да се създаде по реда на Наредба № 19 от 6 юли 2023 г. за функциониране на Единната система за гражданско и военно управление на въздушното пространство (публикувана в ДВ бр. 61 от 18 Юли 2023 г.). Съгласно Закона за нормативните актове (ЗНА), нормативни актове могат да издават само органите, предвидени от Конституцията, или от закон, като компетентност да се издават нормативни актове не може да се прехвърля (справка чл. 2, ал. 1 и 2 от ЗНА). В ЗНА не е предвидено издаването на правила като вид нормативен акт, но в чл. 6, ал. 3 на новата Наредба 19 е публикувано, че „Министърът на транспорта и съобщенията, съгласувано с министъра на отбраната, одобрява правила за дейността на СУВП в мирно време“. В същото време създаването на съвета не съответства и на реда за създаване на държавни структури с функции за осъществяване на изпълнителната власт, конкретно тук в областта на управлението на въздушното пространство. В чл. 19, ал. 4, т. 4 на ЗНА е предвидено създаване на орган на изпълнителната власт да става или със закон, или с Постановление на Министерски съвет. Наредба 19 като нормативен документ не отговаря на нито едно от двете изисквания.

3. В проекта на закон се откриват предложения, които е необходимо да се редактират, за да се спазва степенуването на нормативните актове. Понеже регламенти на ЕК и ЕП са по силата на международен договор, страна по който е и Република България, по степен те се нареждат непосредствено след Конституцията на Република България и преди българските закони. В тази връзка е необходимо да се промени словоредът в чл. 16б, ал. 1, т. 3 и 17, чл. 143, т. 11

4. В чл. 16б, т. 7 е описан само един доставчик на АНО, при положение, че може да има и доставчици на АНО в района на летищата (бивши летателни площадки). Предлагам да е в множествено число, за да се обхванат и случаите, когато доставчици, различни от ДП РВД обслужват в района на такива летища и следва да участват в разследванията.

5. В чл. 32, ал. 1 следва да се отчете, че се отнася за гражданското въздухоплаване, в противен случай текста би следвало да се тълкува разширително и да включва и ВоВС, което не е целта на промяната. Предлагам след думата „длъжностите“ да се добави текста „в гражданското въздухоплаване“. Хубаво е да се прецизира текста в целия член, за да не се тълкува разширително. В предложенията във връзка с държавното въздухоплаване има множество текстове, които се опитвах да се конкретизира отговорността за гражданско и държавно въздухоплаване.

6. В § 14 на проекта има допуснатата грешка - в текста е „въздухоплавателната организация“ а вие предлагате да замените „въздухоплавателната администрация“, какъвто текст всъщност не съществува.

7. В чл. 120, ал. 3, т. 3 е предвидено освобождаване от такси на всички държавни ВС. Предлагам да се прецизира текста по следния начин - за български ДВС да остане в сила, за чуждестранни ДВС - да бъде на реципрочна основа (т.е. ако те ни освобождават, и ние ги освобождаваме).

8. В § 17 на проекта, в чл. 139 думата „службата“ следва да е с другия текст, който се заличава. Така се получава текста „Координационния център за търсене и спасяване при авиационни произшествия за търсене и спасяване или аварийно-спасителните служби в съответния район“. Коя част от текста е излишна?

Автор: Христо Станев (04.12.2023 16:40)

Част 9 - Държавно въздухоплаване?

§ 38. В Закона за военната полиция (Обн. ДВ. бр.48 от 2011 г., изм. бр. 33 и 77 от 2012 г., изм. бр.15 от 2013 г., бр. 53 от 2014 г., изм. и доп. бр.86 от 2016г., изм. бр.7 от 2019 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. в чл. 2, ал. 2, т. 7 думата „военни“ се заменя с „държавни“.
2. в чл. 9а думата „военни“ се заменя с „държавни“.
3. В чл. 9а, т. 5 думата „военни“ се заменя с „държавни“.

§ 39. Законът влиза в сила шест месеца след обнародването му в „Държавен вестник“.

Автор: Христо Станев (04.12.2023 16:40)

Част 8 - Държавно въздухоплаване?

3. В чл. 28 се създава ал. 7:

„(7) За случаите по ал. 1 и 2, както и за осигуряване на условия за безопасно провеждане на специални операции с държавни въздухоплавателни средства, по предложение на компетентните военни власти и във взаимодействие с гражданските органи за обслужване на въздушното движение, в суверенното въздушно пространство на Република България може да се определят зони, в които временно да се ограничава въздухоплаването.“

4. създава се чл. 105г:

Чл. 105г. (1) Министърът на отбраната осъществява правомощията си по чл. 26а, ал. 1 чрез Военна въздухоплавателна инспекция, която е юридическо лице на бюджетна издръжка към министъра на отбраната.

(2) Военната въздухоплавателна инспекция удостоверява експлоатационната годност на военните летища, вертолетните площадки и съоръженията за навигация, използвани от екипажи на държавни въздухоплавателни средства.

(3) Министърът на отбраната с правилник определя структурата, дейността и функциите на Военната въздухоплавателна инспекция.

(4) Условията и редът за удостоверяване на експлоатационната годност на военните летища, вертолетните площадки, системите и съоръженията за навигация, използвани от екипажи на държавни въздухоплавателни средства, се определят с правилника по ал. 3.

(5) Министърът на отбраната организира използването на средства за комуникация, радионавигация, радиолокационен обзор, енергийно, светотехническо и метеорологично осигуряване, необходими за осигуряване на полетите с държавни въздухоплавателни средства, като с наредба определя:

1. условията и реда за извършване на изпитания на техническите средства;
2. начина на организиране и провеждане на наземни и летателни проверки на техническите средства;
3. експлоатационните изисквания към техническите средства.“

5. В чл. 141, ал. 2 след думите „т. 3“ се поставя запетая и се добавят „както и медицинското освидетелстване на лицата от държавното въздухоплаване,“

6. В § 1 на Допълнителни разпоредби се правят следните изменения и допълнения:

а) точка 22 се променя така:

„22. „Охрана на въздушното пространство на Република България“ е мирновременна задача за осигуряване на суверенитета на страната и за пресичане на нарушения с въздухоплавателни средства, чрез които се извършва непозволено навлизане, ползване или прелитане през въздушното пространство на Република България, както и когато се нарушават правилата на полетите по начин, предизвикващ съмнение за възможната им употреба като оръжие за терористични действия.“

б) създава се т. 35:

„35. „Специални операции с държавни въздухоплавателни средства“ са извършваните дейности от обществен интерес с държавни въздухоплавателни средства, включително и при обучение за тяхното безопасно извършване, за изпълнение на полицейски и митнически мисии; мисии за наблюдение на въздушното движение и преследване на нарушител; мисии за екологичен контрол, осъществявани от държавни органи или от тяхно име; операции за търсене и спасяване; медицински полети и полети за евакуация; полети за борба с пожари; както и при гарантиране сигурността на полетите на държавни ръководители, министри и държавни служители от подобен ранг.

§ 36. Министърът на отбраната издава актовете по чл. 2а, ал. 4, чл. 43, ал. 9, чл. 43з, ал. 2 и чл. 44, ал. 4, както и по чл. 105г, ал. 3 и ал. 5 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България в срок до 6 месеца от обнародването на този закон в „Държавен вестник“.

§ 37. Актовете, издадени в изпълнение на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, с които се уреждат взаимоотношенията по използване на военни въздухоплавателни средства; управление на военни летища, системи и съоръжения за навигация; използването на средства за комуникация, радионавигация, радиолокационен обзор, енергийно, светотехническо и метеорологично осигуряване, запазват действието си до приемането на актовете, издадени за приложение на този закон.

Автор: Христо Станев (04.12.2023 16:39)

Част 7 - Държавно въздухоплаване?

§ 35. В Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България (Обн. ДВ. бр. 35 от 2009 г., изм. бр. 74, 82, 93 и 99 от 2009 г., изм. бр. 16, 88, 98 и 101 от 2010 г., изм. бр. 23, 48, 99 и 100 от 2011 г., изм. и доп. бр. 20 от 2012 г., изм. бр. 33 от 2012 г., доп. бр. 38 от 2012 г., изм. бр. 15, 66 и 68 от 2013 г., изм. и доп. бр. 1 от 2014 г., изм. бр. 98 от 2014 г., изм. бр. 14 от 2015 г., изм. и доп. бр. 24 от 2015 г., изм. бр. 61 от 2015 г., изм. и доп. бр. 79 и 88 от 2015 г., изм. и доп. бр. 13, 17 и 50 от 2016 г., доп. бр. 81 от 2016 г., изм. и доп. бр. 98 и 103 от 2016 г., изм. бр. 58 от 2017 г., изм. и доп. бр. 85 и 103 от 2017 г., изм. бр. 7, 77 и 98 от 2018 г., изм. и доп. бр. 17 и 42 от 2019 г., доп. бр. 94 от 2019 г., изм. и доп. бр.38 от 2020 г., изм. ДВ. бр. 69 и 109 от 2020 г.,

изм. бр. 16 и 23 от 2021 г., попр. бр. 25 от 2021 г., изм. бр. 15 и 62 от 2022 г., изм. и доп. бр. 14 и 84 от 2023 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 26:

а) създава се нова т. 18а:

„18а. съгласува по предложение на министъра на транспорта и съобщенията реда за организация и контрол за използване на въздушното пространство, както и ръководството и контролът на въздухоплаването в обслужваното въздушно пространство на Република България;“

б) създава се нова т. 18б:

„18б. ръководи и контролира въздухоплаването с държавни въздухоплавателни средства във въздушното пространство на Република България при условия и по ред, съгласувани с министъра на транспорта и съобщенията;“

в) създава се нова т. 18в:

„18в. съвместно с министъра на транспорта и съобщенията определя реда за използване на въздушното пространство при извънредно положение, военно положение и/или положение на война;“

г) точка 19 се изменя така:

„19. определя правилата и процедурите за ползване на военните летища и вертолетни площадки от държавни въздухоплавателни средства.“

д) създава се нова т. 19а:

„19а. съвместно с министъра на транспорта и съобщенията определя правилата и процедурите за ползване на военните летища от граждански въздухоплавателни средства;“

е) точка 21 се изменя така:

„21. определя условията и реда за регистрация на държавните въздухоплавателни средства и на държавни дистанционно управляеми въздухоплавателни средства, организира създаване и водене на Регистър на държавните въздухоплавателни средства на Република България и на Регистър на държавните дистанционно управляеми въздухоплавателни средства на Република България.“

ж) точка 22 се изменя така:

„22. определя реда за разследване на авиационни произшествия с български държавни въздухоплавателни средства, включително и безпилотни въздухоплавателни средства, както и на чуждестранни военни (държавни) въздухоплавателни средства на територията на страната;“

2. Създава се нов чл. 26а:

„Чл. 26а. Министърът на отбраната ръководи и контролира държавното въздухоплаване, като:

1. организира участието на Република България в международни организации, имащи отношение към въздухоплаването с държавни въздухоплавателни средства, член на които е Република България;
2. съгласува издаването на разрешения за изграждане на обекти от инфраструктурата на държавното въздухоплаване;
3. определя норми, правила и процедури в областта на държавното въздухоплаване, включително условията и реда за безопасен превоз на войски и въоръжения;
4. определя условията и реда за издаване, изменение, ограничаване, спиране и отнемане на удостоверения, свидетелства, одобрения, разрешения и лицензи, свързани с държавното въздухоплаване;
5. определя условията за водене на съответните регистри и базата данни за освидетелстваните обекти и лица, свързани с държавното въздухоплаване;
6. ръководи управлението на военните летища и вертолетни площадки, на които се осигурява обслужване на въздушното движение и съответстващо аеронавигационно оборудване, еквивалентно на предоставяното за гражданското въздухоплаване;
7. осъществява и други правомощия, определени с регламент на Европейския съюз, закон или международен договор, страна по който е Република България.

(2) За целите на държавното въздухоплаване могат да се използват само въздухоплавателни средства, които отговарят на изискванията на този закон и подзаконовите актове по прилагането му.

Автор: Христо Станев (04.12.2023 16:38)

Част 6 - Държавно въздухоплаване?

§ 32. В § 3 на Допълнителните разпоредби се правят следните изменения:

1. точка 47 се заменя така:

„47. „Ползватели на въздушното пространство“ са всички собственици и/или екипажи/оператори на граждански или държавни въздухоплавателни средства, които извършват операции във въздуха, както и всички други страни, изискващи въздушно пространство.“

2. точка 55 се изменя така:

„55. "Обслужвано въздушно пространство" е въздушно пространство, което не включва забранените зони, активираните опасни зони, активираните ограничени зони, временно резервираното въздушно пространство в районите и зоните на военните летища, както и зоните с предварителна координация в случаите, когато се

извършва оперативно въздушно движение.“

3. създават се т. 91 и 92:

„91. „Оперативното въздушно движение“ е движение на всички въздухоплавателни средства, което се извършва по правила и процедури, различни от правилата и процедурите на ИКАО, които са определени от съответните военни власти.

92. „Военен контролен орган“ означава всяко фиксирано или мобилно военно формирование, което е оторизирано от военните власти да управлява военното въздушно движение и/или изпълнява други дейности, които поради специфичния си характер могат да изискват резервиране или ограничаване на въздушното пространство.“

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 33. Министърът на транспорта и съобщенията и министъра на отбраната създават организация за изготвяне и подписване на споразуменията по чл. 55, ал. 3 в срок до 6 месеца от обнародването на този закон в „Държавен вестник“.

§ 34. Министърът на отбраната, съгласувано с министъра на транспорта и съобщенията определя реда за ръководство и контрол на въздухоплаването с държавни въздухоплавателни средства във въздушното пространство на Република България в срок до 6 месеца от обнародването на този закон в „Държавен вестник“.

Автор: Христо Станев (04.12.2023 16:36)

Част 5 - Държавно въздухоплаване?

§ 20. В чл. 44 се правят следните изменения:

1. В края на алинея 1 се поставя запетая и се добавя текста „както и нивото на съответствие на военните летища и съоръженията за навигация на тях за случаите, когато се разрешава използването им от граждански въздухоплавателни средства.“.

2. създава се нова ал. 4:

„(4) Изискванията към военните летища, системите и съоръженията за навигация се определят с наредба на министъра на отбраната.“

§ 21. В чл. 46, ал. 3 в изречение второ, след думите „министъра на транспорта и съобщенията“ се поставя запетая и се добавя „както и с министъра на отбраната за зоните около военните летища“.

§ 22. В чл. 50, ал. 5 пред думите „въздухоплавателни средства“ се добавя думата „граждански“.

§ 23. В чл. 52, ал. 1 думата „Гражданското“ се заменя с думата „Обслужваното“, а думата „обслужва“ се заменя с думата „осигурява“.

§ 24. В чл. 53 се правят следните изменения:

1. в ал. 1 думата „гражданско“ се заличава.

2. в ал. 2, т. 1 думата „гражданско“ се заличава.

3. в ал. 4, в изречение второ думата „военните“ се заменя с „държавните“, а „дейностите по ал. 2, т. 1, 2 и 3“ с „дейностите по ал. 2, т. 1, 1а, 1б, 1в, 2, 3, 5, 7, 8 и 9“.

§ 25. В чл. 55 се правят следните изменения:

1. досегашният текст става ал. 1.

2. създават се ал. 2 и ал. 3:

„(2) Държавните въздухоплавателни средства извършват полети с разрешение само от военните контролни органи, когато не планират извършване на полет в контролирано въздушно пространство.“

(3) Държавните въздухоплавателни средства извършват полети с разрешение от военните контролни органи, координирано със съответния орган за обслужване на въздушното движение от Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“, когато планират извършване на полет в контролирано въздушно пространство. Условието за взаимодействие между гражданските органи за обслужване на въздушното движение и военните контролни органи се уреждат в писмени договори за взаимодействие между тях.“

§ 26. В чл. 56 се правят следните изменения и допълнения:

1. досегашният текст става ал. 1;

2. създава се ал. 2:

„(2) Всички указания на военните контролни органи са задължителни за екипажите на въздухоплавателните средства, когато извършват полети в обслужваното от тях въздушно пространство.“

§ 27. В чл. 57 след думите „Ръководство на въздушното движение“ се добавят „или военните контролни органи“.

§ 28. В чл. 59 се правят следните изменения:

1. в ал. 1 след думите „предмети от“ се добавя думата „гражданско“.

2. в ал. 2 думата „въздухоплавателното“ се заменя с „гражданско въздухоплавателно“.

§ 29. В чл. 62, алинея 1 се изменя така:

„(1) Въздухоплавателно средство, което е навлязло без разрешение във въздушното пространство на Република България или е без държавен регистрационен отличителен знак, или е нарушило правилата на полетите по начин, предизвикващ съмнение за възможната им употреба като оръжие за терористични действия, или не се подчини на указанията на органите, които ръководят и контролират полетите, се счита за нарушител и се принуждава да кацне.“;

§ 30. В чл. 62а се създава ал. 3:

„(3) Министърът на отбраната определя зони около военните летища, в които се забранява или ограничава използването на лазерни лъчи или друга насочена светлина с висок интензитет.“

§ 31. В чл. 119д, ал. 1 думата „въздухоплавателно“ се заменя с „гражданско въздухоплавателно“.

Автор: Христо Станев (04.12.2023 16:36)

Част 4 - Държавно въздухоплаване?

§ 6. Създава се нов член 8а:

„Чл. 8а. Министърът на отбраната ръководи и контролира държавното въздухоплаване, както и използването на държавните въздухоплавателни средства и съоръжения на територията на Република България по ред, определен в Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България.“

§ 7. В чл. 10, ал. 1 думата „Въздухоплавателните“ се заменя с думите „Гражданските въздухоплавателни“.

§ 8. В чл. 12, б. „в)“ думите „под управлението на“ се заменят с „по правилата за общо въздушно движение с обслужване от“.

§ 9. В чл. 16а се правят следните изменения и допълнения:

1. В т. 3 думата „въздухоплаването“ се заменя с „гражданското въздухоплаване“.
2. В т. 19 след думите „съгласувано с“ се добавят думите „министъра на отбраната“ и се поставя запетая.

§ 10. В чл. 25 се правят следните изменения:

1. в ал. 1 след думите „обслужване на“ се добавя „гражданските“;
2. в ал. 9 след думите „летателната годност на“ се добавя „граждански“.

§ 11. В чл. 26 след думите „газови емисии на“ се добавя „гражданско“.

§ 12. В чл. 28 след думата „чуждестранни“ се добавя „граждански“.

§ 13. В чл. 29 се правят следните изменения:

1. в ал. 1 думата „Въздухоплавателно“ се заменя с думата „Гражданско въздухоплавателно“;

2. в ал. 2 думата „Въздухоплавателно“ се заменя с „Гражданско въздухоплавателно“.

§ 14. В чл. 29а, ал. 1 след думите „инспекция на перона“ се добавя думата „гражданско“.

§ 15. В чл. 30 се правят следните изменения:

1. В алинея 1 след думата „всяко“ се добавя думата „гражданско“.

2. в ал. 2 думата „въздухоплавателните“ се заменя с „гражданските въздухоплавателни“;

3. в ал. 3 след думите „борда на“ се добавя думата „гражданските“.

§ 16. В чл. 37, ал. 1 думата „въздухоплаването“ се заменя с думите „гражданското въздухоплаване“.

§ 17. В чл. 43 се правят следните изменения:

1. в ал. 1 след думите „излитат и кацат на“ се добавят „граждански и военни“.

2. създават се ал. 8 и ал. 9:

„(8) Военните летища са летища с ограничено ползване за обслужване на международни и вътрешни полети, извършвани с държавни или граждански въздухоплавателни средства.“

(9) Правилата и процедурите за ползване на военните летища се определят с акт на министъра на отбраната.“

§ 18. В чл. 43а, ал. 1 се добавя второ изречение с текст „Военните летища са публична държавна собственост.“

§ 19. Създава се чл. 43и:

„Чл. 43и. (1) Видовете обслужване на въздушното движение, включително летищно полетно информационно обслужване, се осъществяват по ред и при условия, определени с наредба на министъра на транспорта и съобщенията.“

(2) Видовете обслужване на въздушното движение, осигурявани от военни контролни органи, се осъществява по ред и при условия, определени с наредба на министъра на отбраната, съгласувано с министъра на транспорта и съобщенията.“

(3) Главна дирекция „Гражданска въздухоплавателна администрация“ установява съответствието на видовете обслужване на въздушното движение, осигурявани от военни контролни органи по отношение на гражданските въздухоплавателни средства.“

Автор: Христо Станев (04.12.2023 16:35)

Част 3 - Държавно въздухоплаване?

От друга страна, това ще бъде единствения съвет без участие на заместник-министри или министри, при това с ръководство на ниво главна дирекция в МТС и дирекция в МО. При справка в регистъра на административните структури (https://iisda.government.bg/ras/adm_structures/councils), когато разглеждаме справката със съвети (общо 94, където СУВП не фигурира), се установява, че няма нито един съвет, в който да не присъства или министър или заместник-министър. Дали това е в съответствие с духа на закона? Понеже този въпрос не се решава с проекта за промяна на ЗГВ, нека отговорните органи в страната да вземат управленско решение, с което да променят статута на СУВП, за да съответства на изискванията на законите и регламентите.

С оглед на изнесеното до тук се налага извода, че в ЗГВ следва да се уредят правомощията на министъра на отбраната по отношение на държавното въздухоплаване, да се уредят изискванията към инфраструктурата, използвана за въздухоплаване с ДВС, както и да се хармонизират текстове на закона с изискванията на по-висши по степен нормативни актове. Предложението е към проекта за изменение и допълнение на ЗГВ да се включат и следните предложения за изменения на ЗГВ, ЗОВС на РБ и Закона за военната полиция, които се предлагат с отделна номерация от предложената в проекта за обществено обсъждане:

„§ 1. В заглавието на закона думите „гражданското въздухоплаване“ се заменят с „въздухоплаването“.

§ 2. В чл. 1 думите „гражданското въздухоплаване“ се заменят с „въздухоплаването“.

§ 3. В чл. 2а се правят следните изменения:

1. в ал. 1 думите „гражданското въздушно“ се заменят с думата „въздушното“, а след думата „съобщенията“ се добавят запетая и думите „съгласувано с министъра на отбраната“.

2. създава се ал. 4:

„(4) Ръководството и контролът на въздухоплаването с държавни въздухоплавателни средства във въздушното пространство на Република България се осъществяват по ред, определен от министъра на отбраната, съгласувано с министъра на транспорта и съобщенията.“

§ 4. В чл. 3 се създава ал. 3:

„(3) Държавно въздухоплаване е всяко въздухоплаване, извършвано с държавно въздухоплавателно средство с нетърговска цел.“

§ 5. В чл. 5 се създават ал. 5 и 6:

„(5) Българските въздухоплавателни средства, използвани от държавни органи за изпълнение на военни, полицейски или митнически полети са държавни въздухоплавателни средства.

(6) Въздухоплавателните средства по ал. 5, които са държавна собственост, се регистрират по реда на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България.“

Автор: Христо Станев (04.12.2023 16:34)

Част 2 - Държавно въздухоплаване?

Провежданата с години политика за отстояване на правото на Министерство на транспорта и съобщенията да си има закон за гражданското въздухоплаване и в него да не се вкарват текстове, имащи отношение към държавното въздухоплаване, е непродуктивна и с потенциал да компрометира създадената система за безопасно провеждане на полетите на територията на страната. Уреждането на въпросите за въздухоплаването с VoBC в ЗОВС на РБ е в нарушение на общия принцип на правото, провъзгласен в чл. 10 на Закона за нормативните актове, че „Обществени отношения от една и съща област се уреждат с един, а не с няколко нормативни актове от същата степен“. Когато има издаден нормативен акт, обществените отношения „се уреждат с неговото допълнение или изменение, а не с отделен акт от същата степен“. Ако обществените отношения във въздухоплаването бяха уредени с един нормативен акт – кодекс или закон, без значение дали се отнася за гражданско въздухоплаване или обобщено за въздухоплаване, нямаше да се получи и грешката, в проект на ЗИДЗГВ да се променя името на министъра на транспорта и съобщенията само в ЗГВ, а в ЗОВС на РБ да си остава със старото наименование – министър на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

Друго обстоятелство, което следва да се отчита е, че публичния ресурс „въздушно пространство“ се използва за целите както на гражданското въздухоплаване, така и за въздухоплаването с VoBC (или ДВС). Ако цялото въздушно пространство е определено като „Обслужвано гражданско въздушно пространство“, то къде ще се провеждат полетите с VoBC, когато части от това обслужвано въздушно пространство следва да се предоставят на военните ползватели за изпълнение на мисии при провеждане на специални операции. Тези дейности не се поддават на предварително планиране, а установената практика тренировъчните мисии да се изпълняват преимуществено в резервирано въздушно пространство, не способства за поддържане на подготовка на гражданските органи за обслужване на въздушното движение (ОВД) за действия при изпълнение на такива мисии.

Не е малък проблема и с начина, по който се урежда работата на стратегическото ниво от Единната система за гражданско и военно управление на въздушното пространство. Промяната на политиката за използване на съвет на стратегическо ниво, в който не участват министри или заместник-министри от двете министерства (МТС и МО), без утвърждаване на решенията му от двамата министри, определя

Съвета за управление на въздушното пространство (СУВП) като административен орган, без да е такъв. Решенията на такъв орган не могат да бъдат правно издържани и поради факта, че не е предвиден ред за тяхното обжалване по административен и съдебен ред. В Закона за администрацията са описани случаите, при които може да се създава съвет към Министерски съвет или към министър. В ал. 1 на чл. 21 се казва, че „Министерският съвет може да създава съвети като постоянно действащи консултативни органи на правителството, осигуряващи координация в сферата на изпълнителната власт, както и сътрудничество с други държавни органи, органи на местното самоуправление и с неправителствени организации при определянето и провеждането на държавната политика в дадена област или по особено важни въпроси от обществена значимост.“ За ниво министър е указано в чл. 45, че „При осъществяване на своята дейност министърът може да създава съвети като експертни консултативни звена за решаване на проблеми от специалната му компетентност“. В Закона за администрацията не е предвиден вариант, при който двама министри да имат обща компетентност в една област на обществените отношения, каквато е въздухоплаването. Затова в ЗГВ се намират и текстове „съгласувано с министъра на отбраната“ за въпроси, които са от общата им компетентност в областта на въздухоплаването.

Автор: Христо Станев (04.12.2023 16:33)

Част 1 - Държавно въздухоплаване?

Закона за гражданското въздухоплаване (ЗГВ) е приет през 1972 г., когато страните в Европа бяха разделени на два военно-политически блока – НАТО и Варшавски договор. От приемането на ЗГВ до развалянето на Варшавския договор военната авиация провеждаше много повече полети от гражданската авиация, което рефлектирало и на провежданата държавна политика за управление на въздухоплаването в страната ни. Част от подзаконовата нормативна уредба беше с гриф за служебно ползване, което затрудняваше нейното прилагане от операторите в гражданското въздухоплаване. Полетите с военни въздухоплавателни средства (ВоВС) бяха с приоритет спрямо полетите с граждански въздухоплавателни средства (ГВС).

Донякъде поради криворазбрано изпълнение на политиката за защита на военната тайна, държавата ни не уреждаше на законодателно ниво дейностите с ВоВС. Това създаде съответния законодателен дисбаланс по отношение на различното законово регламентиране на дейностите с граждански и държавни въздухоплавателни средства (ДВС). Неоспорим факт е, че чрез ЗГВ се уреждат преимуществено обществените отношения в гражданското въздухоплаване, което се потвърждава и от липсата на правомощия на министъра на отбраната като държавен орган с компетентност за държавното въздухоплаване. Такава компетентност не му е предоставена и в Закона за отбраната и въоръжените сили в Република България (ЗОВС на РБ), въпреки че има наченки на държавна политика в тази насока (справка чл. 102, т. 13 от Закона за МВР, където по въпросите за регистрацията,

осигуряването на авиационната безопасност и сертифицирането на летателната годност на държавните ВС от състава на полицейските органи за граничен контрол се осъществяват по реда на ЗОВС на РБ и подзаконовите нормативни актове). В ЗОВС на РБ се уреждат въпроси за въвеждането и работата на Единната система за гражданско и военно управление на въздушното пространство (това не са правилата за провеждане на полети с VoBC), авиационната безопасност и летателната годност на VoBC, реда за регистрация на въздухоплавателните средства на въоръжените сили в Регистъра на VoBC на Република България, реда за разследване на авиационни произшествия с български VoBC, както и на чуждестранни VoBC на територията на страната. Няма орган за провеждане на политика в областта на държавното въздухоплаване, каквато е преимуществената практика в страни от ЕС.

В изследване на 41 страни от Европа, проведено през 2021 г., се установява, че над 46 % регулират използването на VoBC на законодателно ниво, над 24 % на ниво министър на отбраната, под 5 % са на ниво Министерски съвет, по около 7 % са на ниво ВВС или чрез протокол, подписан между заинтересованите страни, и едва около 9 % не прилагат никакви регулации спрямо тях (Люксембург, Словения, Малта и Молдова, които като правило не разполагат с изстребители или ударни самолети). Видно от изнесените данни, около 3/4 от изследваните страни имат нормативна регулация на дейността с VoBC на ниво министър на отбраната или по-високо, което е достатъчно висока гаранция за регламентиране на дейностите с VoBC. Към настоящия момент България е избрала тази регулация да се извършва на ниво министър на отбраната, без да има пълна законова регламентация на всички дейности, както е посочено по-горе.

С оглед на обстоятелството, че в България управлението на въздушното пространство се осъществява с участието на гражданските и военните органи, то е напълно нормално това разделение да се осигури и в други области за сътрудничество във въздухоплаването. Към момента имаме пълно законово регламентиране на гражданското въздухоплаване, както и частична законова регулация за военното въздухоплаване. Ярък пример в това отношение е уреденият съгласувателен режим около гражданските летища, когато се планират различни строителни дейности около тях, което обаче не се отнася за военните летища и вертолетни площадки. Същото е и за контрола върху използването на лазерни лъчи или друга насочена светлина с висок интензитет – има го за гражданските летища, но не съществува за военните. Друг момент е използването на термина „военно летище“, без да е ясно какво точно означава, да не говорим за законовата празнота по отношение на възможността за провеждане на международни полети с VoBC на тях. Не е без значение и на какви критерии и изисквания следва да отговарят инфраструктурните съоръжения, използвани за осигуряване полетите с VoBC, както и дали отговарят на изискванията за гражданското въздухоплаване при използването им от ГВС и кой удостоверява това съответствие. Най-голямото разделение е видно от използването на термина „Обслужвано гражданско въздушно пространство“, което е в противовес на духа на Концепцията за гъвкаво използване на въздушното пространство, която не дели въздушното пространство на гражданско или военно.

История

Начало на обществената консултация - 02.11.2023

Приключване на консултацията - 04.12.2023

Справка за получените предложения - 12.02.2024

[Справка за отразяване на предложенията и становищата](#)

Окончателен акт на Министерския съвет
